

GILLET

2007
Årgång 16

Tidskrift för Carlstads-Gillet

RÅDET

Efter konstituering har rådet fått nedanstående sammansättning

Ålderman	Per Berggrén (tillika redaktör)
Vice ålderman	Martin Edman
Skrivare	Erik Hellberg
Skattmästare	Per Anders Olson
Arkivarie	Mikael Lundström
Munskänk	Bill Ivarsson
Bisittare	Inger Berggrén
Bisittare	Barbro Järliden
Bisittare	Karl Axel Hjerdt
Bisittare	Ragnar Hedin
Bisittare	Carlåke Skoghäll

VALDELEGERADE

Sven Maechel (sammankallande), Lars Wallqvist och Leif Alte.

GILLET

Tidskrift för Carlstads-Gillet
Nummer 20, årgång 16, 2007

ADRESSUPPGIFTER

Carlstads-Gillet
c/o Karlstads kommun
Gamla Wermlandsbanken
651 84 Karlstad
054-15 84 09 • carlstads-gillet@telia.com
www.carlstads-gillet.s.se
Besöksadress Tingvallagatan 13

KONTAKTPERSON

Erik Hellberg, skrivare
Gökärtsgatan 12, 653 45 Karlstad, 054-56 20 09

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Per Berggrén
Strandvägen 18, 652 23 Karlstad, 054-24 06 99
perberggren@comhem.se

TEXT, FOTO OCH LAYOUT

Per Berggrén där annat ej anges

TRYCK

Knappen i 500 exemplar

Innehåll

- 3 Carlstads-Gillet har medvind, *Per Berggrén*
- 4 Kommunalrådet Håkan Holm informerade
Gilletts råd, *Inger Berggrén*
- 6 Skutbergsgårdens invigning, *Mats Ronge*
- 10 Höstgillet 2006, *Per Berggrén*
- 12 Snällast i världen, *Per Berggrén*
- 13 Carlstads-Gilletts arkiv, *Mikael Lundström*
- 14 Gula villan, *Inger Berggrén*
- 16 Gilletts författarstipendium, *Per Berggrén*
- 17 Kulturhusens dag 2006, *Per Berggrén*
- 18 Vårgillet 2007, *Per Berggrén*

Öppet hus

i Gamla Wermlandsbanken den
25 september klockan 1900-2100

Höstgillet 2007

onsdagen den 21 november

Bidrag till tidningen

mottages tacksamt senast 2008-01-31

OMSLAGSBILDEN
Christian Erikssons
skulptur av Karl IX i
Residensparken

Guggenheimmuseet i Bilbao har inneburit ett enormt uppsving för hela norra Spanien. Varför inte ett Stora Enso Operahus i Karlstad?

Carlstads-Gillet har medvind

Efter flera decenniers begränsat intresse för historia kan nu skönjas ett ökat engagemang för den tid som har varit. Detta visar sig inte minst i tillströmningen av nya medlemmar till Carlstads-Gillet. Så mycket som 91 personer har intagits under de senaste fem åren. Med hänsyn till det bortfall som är ofrånkomligt i en förening som har medlemmar med hög ålder är det viktigt för dess framtida existens att det fylls på med nytt blod. Bland årets nya medlemmar fanns dessutom ett antal ”ungdomar” vilket är extra glädjande.

Att Carlstads-Gillet är en etablerad förening med gott anseende visar sig inte minst i det faktum att kommunens styrande välvilligt noterar att vi finns till. Genom generöst bidrag kan vi disponera den vackra Gamla Wermlandsbanken både till vår kansli lokal och för våra gillen. Både höstgillet 2006 och vårgillet 2007 avhölls i den anrika byggnaden som en gång härbergerade Sveriges första affärsbank. En bättre plats för våra gillen finns inte i Karlstad vilket många medlemmar också noterat och kommer i stort antal.

Medlemmarnas engagemang för vad som händer i staden visar sig genom att många har synpunkter på stadens utformning. Att den gula Wennbergsvillan i Viken skulle rivas upprörde många karlstadsbor och intresset för vad som komma skall på parkeringen vid Gamla badhuset är en stor källa till diskussioner.

I kommunens planprogram för det aktuella området talar man om identitetsskapande genom spektakulära byggnader. I sammanhanget nämns både Malmös Turning Torso och Guggenheim-

museet i Bilbao. Det spännande konstmuseet i norra Spanien har inneburit att människor kommer från hela världen för att bese både byggnaden i sig och konsten i den. Etableringen i det här området har inneburit ett kraftigt uppsving för hela den delen av landet. Mellan raderna i Karlstads kommuns planprogram framskyntar att något liknande skulle vara tänkbart i Badhusparken.

Det är ett modernt operahus Karlstad behöver. En idé som förts fram är att bygga ett sådant i anslutning till Borgmästarholmen, synligt från såväl motorvägen genom staden som från östra sidan av Klarälven. Det är väl uppenbart att om Karlstad även fortsättningsvis skall kunna ha en av landets främsta operaensembler och en förnämlig symfoniorkester så måste något göras för att ge personalen drägliga arbetsförhållanden. Detta handlar om stora pengar och är svårt för kommunen att genomföra utan hjälp från samhällets övriga resurser. Karlstad har Löfbergs Lila Arena som gör att stora evenemang kan genomföras i staden. Hur skulle det vara med till exempel också ett Stora Enso Operahus? Eller att något annat av Karlstads stora och världsledande företag sponsrar.

Med ovanstående tankar tackar jag Carlstads-Gillet medlemmar för den tid som gått sedan förra tidningen sändes ut och önskar alla en trevlig sommar. Och glöm inte att jag vill ha bidrag till nästa års tidning.

Per Berggrén

Parkeringsplatsen vid Gamla badhuset planeras för byggnation

Kommunalrådet Håkan Holm informerar Gillets råd

Inger Berggrén

Gillets Råd anser att det är viktigt att engagera sig i stadens fysiska utveckling och förändring. Därför bjöds kommunalrådet Håkan Holm in till rådmötet den 21 mars 2007 för information och dialog.

Håkan Holm informerade om vad som just nu är på gång och rådets medlemmar fick ställa frågor. Hans svar vittnade om stor kunskap och medvetenhet om kommunens situation idag och vad som måste göras för framtiden, så att dagens karlstadsbor kan lämna över en stad, som är långsiktigt hållbar, till kommande generationer.

Just nu är det stort tryck på Karlstad när det gäller etableringar för såväl handel som industri- och verksamhetslokaler. Då blir även kravet om att kunna bygga bostäder stort. Tyvärr släpar planeringen efter. Det har den gjort länge i Karlstad och det tar

tid att komma ikapp. Det gäller att ”dammsuga” för att hitta lediga byggnadsklara tomter!

BOSTADSBEBYGGELSE

När det gäller bostadsbebyggelse så ser man det som mycket viktigt att genom planläggning ge möjligheter att uppföra en blandad bebyggelse, d v s att i ett bostadsområde ha både villor, radhus och flerfamiljshus, samtliga med olika upplåtelseformer, för att på så vis ge valfrihet och för att underlätta att bo kvar i ”sitt” område när man t ex säljer villan. Ett exempel på ett sådant område är S:a Råtorp.

Håkan Holm pekade på några områden, som kommer att bebyggas ganska snart: Inre Hamnen, Löfbergsområdet, kvarteret Slipen och kvarteret Kanoten samt Packhusviken. Kommunen

Enligt planerna skall CCC, Carlstad Conference Center, byggas ut mot Klarälven för att rymma en publik på 1 500 personer

undersöker även möjligheterna att förtäta staden genom att bygga på fria tomter och att bygga till vissa bostadshus på höjden.

Inom Löfbergsområdet i hamnen avser man att bygga ett kvarter med byggnader helt i trä. Stomme och bärande element samt fasader skall vara av trä. Detta är ju intressant i ett län med trä som en viktig råvara! I detta sammanhang kan även nämnas att Håkan Holm hoppades på att vi i Karlstad, landets trähuvudstad, skulle kunna ha en bomässa år 2011, där just träbyggnadstekniken skulle vara intressant att visa upp.

UTBYGGD CCC

På frågan om hur det går med att skapa en stor publikdragande anläggning för kulturaktiviteter meddelade Håkan Holm att kommunen avser att stödja en utbyggnad av CCC. Avsikten är att man här skall få en kongress- och konsertlokal, som rymmer 1 500 personer och som kan nyttja redan befintliga lokaler som komplement. Den nya byggnaden skall integreras med övriga delar och byggas över gång- och cykelvägen ut över älven. Spännande! En anläggning av det här slaget måste med nödvändighet utformas så att den blir något alldeles speciellt och i sig själv drar till sig besökare.

Stockfallet/Edsgatan öster ut och Västkust/Zackrisdal med flera områden västerut är de stora utbyggnadsområdena för bostäder inom de närmaste 10–20 åren.

Haga Garageförening mellan Klarälven och rangerbangården vid Munkforsgatan kommer ännu ej att bebyggas eftersom Banverket vill ha valmöjlighet i samband med förläggning av rangerbangård för Karlstadsområdet.

En ny begravningsplats kommer att placeras utefter väg 63 vid Stockfallet.

INFRASTRUKTUREN

När IKEA öppnar till hösten beräknar man att man skall få cirka 11 miljoner besökare på ett år. Då måste man se över både väg- och järnvägslägena i den här delen av staden. För övrigt är trafikplaneringen i staden mycket viktig. Vägar skall fungera för alla typer av trafik, inte minst kollektivtrafiken.

PARKERINGEN VID GAMLA BADHUSET

Naturligtvis kom frågan upp om byggande vid G:a Badhuset. Kommunen avser att utlysa en arkitektävling för bebyggelse på parkeringsplatsen vid G:a Badhuset. För programmet gäller då att det är seniorboende med hyresrätter som skall byggas.

Håkan Holm pekade dessutom ut flera mindre områden, som är möjliga att bebygga och som ger en förtätning av vissa delar av staden. Dessa tomter ligger inte inom de centrala delarna, den så kallade Stenstaden, utan finns i anslutning till såväl hyreshus- som villaområden och kommer att behandlas i demokratisk ordning i detaljplaner då så erfordras.

Håkan Holm orienterar Gillets råd om planerna för Karlstad

Mats Ronge, en av alla tiders störste karlstadsälskare, var ordförande i den kommitté som arbetade med att skapa friluftscentret Skutbergsgården. Tack vare sönerna Lars och Leif finns hans invigningstal bevarat liksom Leifs aldrig tidigare visade bilder från invigningen.

SKUTBERGSGÅRDENS INVIGNING

Invigningsanförande av Mats Ronge den 13 september 1955 klockan 1300

Mats Ronge

Som ordförande inom den av staden tillsatta Skutbergskommittén har jag idag glädjen hälsa ett stort antal gäster och övriga intresserade hjärtligt välkomna till dagens invigning av SKUTBERGSGÅRDEN, denna den friluftssälskande allmänhetens högborg in på stadens knutar.

Jag vänder mig då särskilt till vår långväga gäst: Verkst.dir. i Skid & Friluftfrämjandet Svante Fleetwood. Jag hälsar även Stadsfullmäktiges ordf. Överförmyndare Arvid Johansson, som lovat förrätta invigningen av Skutbergsgården, och Generalmajor och Fru Salander, vilkas närvaro jag tar som ett tecken på ett fortsatt gott samarbete med militären, som alltid är välkommen här ute. Jag hälsar Landssekreterare Swedberg med fru. Vi beklagar att stadens Borgmästare Gunnar Lindskog med fru är förhindrade att närvara.

Vidare se vi med tillfredsställelse ordf. i Drätselkammaren Axel Karlsson med Fru och Ordföranden i stadens Idrottsstyrelse Bankdir. Bertil Österberg.

Låt mig så med några ord göra en historisk återblick vad Skutbergsområdet beträffar. Jag föreställer mig att ägaren till Finta gård – belägen strax norr om detta skogsparti – mycket sällan begav sig ut till denna plats, där vi nu befinner oss. Ej ens vågade han sända sina kreatur ut på dessa sumpiga och med branta bergväggar försedda trakter. Möjligen tog han sig en vandringsstur hit ut för att titta på någon av säkerligen mycket få skutor – därav namnet

Skutberget – som funnit en föga idealisk hamn utefter Skutbergets östra sida.

Ej heller tror jag att folk överhuvudtaget – stadsbor och andra – sökte sig hit, inte ens en så bevandrad individ som det av Karlstadsborna numera smått dyrkade originalet RÖRT, alias Robert Olsson, och detta helt enkelt av den anledningen att här inte fanns vare sig vägar eller stugor där det bjöds kaffe och annan förtäring.

Då egendomen Eriksberg, vartill Skutberget hörde, år 1944 försålles till staden av Fru Axeline Carlborg, förefaller inte heller hon ha haft något intresse av Skutberget, alldenstund hon behöll för sin egen och andra sommargästers vägnar de östligare vikarna invid Skutberget, men lät denna plats ingå i stadens köp.

Man kan också utgå ifrån att Skutberget av stadens underhandlare den gången icke på något vis prissattes. Denna udde fick man liksom på köpet.

Ännu så sent som 1947, alltså för 8 år sedan, då stadens representanter på initiativ av Skid- & Friluftfrämjandets lokalavdelning sökte lämplig plats för ett friluftreservat i dessa trakter, gick man Skutberget förbi. Jag minns personligen hur vi den höstdagen med galoscher och uppvikta byxor vandrade på gårderna häromkring, men ut till den nu engagerade delen av Skutberget kom vi den gången aldrig.

Men Skidfrämjandets representanter stod på sig, närmast tack

Mats Ronge, Skutbergskommitténs ordförande, invigningstalar

var eldsjälens Anders Forsell, som 100%-igt trodde på Skutberget som ett blivande friluftsparadis för Karlstadsborna. Många uttalade sitt stora tvivel, men Främjandets lokalavdelning lät med egna medel uppföra den bastu, som ännu finns här. Detta var år 1948. Därefter vidtog på stadens bekostnad och med frivilliga krafter röjningsarbeten, vägar planerades och så småningom blev det något av ett friluftsområde, även om många bekymmer och motgångar förekom.

Intresse förelåg tidigt även från stadens sida, men för att man på allvar skulle vilja igångsätta arbeten här ute räknade såväl Främjandet som staden med bidrag från staten, i detta fall från statens Fritidsnämnd. Inom stadens idrottsstyrelse ankom det närmast på dess Friluftssektion att handha dessa uppslag och planer, i vilket sammanhang det torde vara helt på sin plats att här ge Karlstads-Främjandets ordf. Eric Darle en eloge för allt intresse och arbete han nedlagt för att få fram de ivrigt åtrådade tipsmedlen till Skutberget och Karlstads stad. Att han icke gav upp i de många gånger hopplösa försöken länder honom till stor heder.

Till sist kom dock tipsmedlen, första gången efter det att hela Fritidsnämnden – med Generaldir. Björk i spetsen – besökt Skutberget och sedan Drätselkammarens ordf. Axel Karlsson och

Idrottsstyrelsens ordf. Bertil Österberg jämte Främjandets representanter uppväckt Fritidsnämnden i Stockholm.

Vid Fritidsnämndens besök i Karlstad uttalade sig nämndens ledamöter mycket superlativt om Skutbergsplanerna, som på allt sätt borde stödjas speciellt med tanke på att staden och främjandet här ville få fram ett reservat för alla dem som sakna sommarstugor eller en egen badstrand i stadens närhet. Detta är den bärande grundtanken vad Skutbergsområdet beträffar.

Löften om stora bidrag lämnades, löften som tyvärr icke senare kunnat helt infrias.

Dock erhöll Staden och Främjandet år 1952 ett första anslag på 68 000 kronor till förberedande arbeten här ute och så sent som i november förra året kom ytterligare 50 000 kronor som ett bidrag till Skutbergsgårdens uppförande.

Det är endast några år sedan badhytter, kåta och intendentbostad kom till här ute, liksom också den mindre kafébyggnad jämte inhägnad som nu snarast skall – om inte försvinna – så dock flyttas. Det anses med rätta att den nu misspyrder sin plats. I de förberedande arbetena på Skutberget ingick avloppsledning jämt reningsbrunn, framdragning av elektriska ledningar, borrning av vattenbrunn, röjning av området, vägbyggen o.s.v. Att Anders

En stor publik, både inbjudna gäster och allmänheten, var samlad vid invigningen

Forsell härvid helt ägnat all sin kraft åt detta uppbyggnadsarbete behöver jag här knappt erinra om. Utan hans medverkan vore icke Skutberget vad det idag är. Ändå har Anders Forsell hunnit med att vara stadens lärare och skolungdom till ovärderlig nytta i undervisningsarbetet. Hans Märta har varit minst lika ovärderlig på olika sätt.

Låt mig i samband med de förberedande arbetena även uttala ett tack till stadens byggnadschef Carl Eric Ahlstrand och stadens arbetsingenjör Enar Wiklund.

Med tillfredsställelse ha vi sett hur militären funnit sig väl tillrätta här på Skutberget och därvid visat sin egen tacksamhet genom otaliga handräckningsarbeten, något som även kan sägas om brottare, boxare, tyngdlyftare, orienterare, friidrottsmän, bandyspelare och ungdom överhuvudtaget, som villigt dragit sitt strå till stacken. Icke minst gäller detta stadens skolungdom från seminariet, läroverket och folkskolorna.

Förhållandet till grannarna här ute, Gunnar och Folke Wennerström på Bergviks gård, har varit och är alltjämt det allra bästa. Jag vill även nämna Erik Tyberg på Fintatorp.

Vad nu själva Skutbergsgården beträffar så blev ritningarna stötta och blötta under flera år. De första utkasten gjorde arkitekt Birch Lindgren i Stockholm på Främjandets bekostnad. Dessa ritningar bearbetades sedan av stadsarkitekt Olle Lagergren, varpå det blev Arkitekt Nils Åkermans uppgift att tillsammans med Lagergren och Skutbergskommittén slutligen utforma förslaget.

Hand i hand med ritningsarbetena gick ansträngningarna för att få frågan om byggnadstillstånd ordnad, och vad det innebar behöver här icke närmare belysas. Det lyckades emellertid till sist, och jag har nu anledning att å stadens och Skutbergskommitténs vägnar tacka vännen Arvid Eskel för hans alltid visade förståelse för våra många gånger envist framförda önskemål – för att inte säga ”krav”.

Först den 18 november förra året kunde Stadsfullmäktige besluta om byggnationens igångsättande. Själva byggnadsentreprenaden utlämnades inom kort till byggmästare C.G. Niklasson, det värmetekniska & sanitära till AB Dhejne & Co. och den elektriska utrustningen till Bäcklunds Elektriska. Måleriarbetena har utförts på ett förtjänstfullt sätt av målarmästarfirman Gustaf Nilsson.

Stadens fastighetschef Hadar Grude har med stort intresse fullgjort sitt värv som Skutbergskommitténs tekniske expert och ing. Wennö har lika intresserat haft kontrollantskapet.

Grovarbetare, murare, snickare målare, elektriker, rörmokare m.fl. har under delvis svåra förhållanden gjort goda personliga insatser vid gårdens uppbyggande.

Vad inredningen beträffar, har staden anslagit icke mindre än 27 000 kronor till densamma. All inredning är dock ännu icke anskaffad; exempelvis kommer bardisken för storstugan att under hösten tillverkas vid stadens yrkesskolor. Den konstnärliga utsmyckningen i stora trappuppgången är utförd av Olle Hoke. samma konstnär som prytt Tyrstugans väggar. I stort sett är nu allt

färdigt och jag hoppas att alla inbjudna gäster efteråt – sedan kaffet druckits – vill ta en närmare titt på lokaliteterna innan 1:a buss tillbaka går kl 15. Observera därvid den sal på nedre botten där skolungdom och andra kan samlas för lektioner och för avverkande av medhavd matsäck och där kurser och föredrag kunna hållas etc. Även på andra våningen finns förutom storstugan mindre rum för samkväm och sammanträden, liksom själva vinden inredd på ett praktiskt och ändamålsenligt sätt. Ja, var och en kan som sagt efteråt se och bedöma vad som finns och inte finns.

Man bör ha i minnet att Skutberget i och med Skutbergsgårdens tillkomst långt ifrån är färdigt. Tvärtom, är det blott en början, men – som jag hoppas – en god början.

Utvecklingsmöjligheterna här ute är stora i all synnerhet om området ytterligare kan utvidgas och det blir en ansvarsfylld uppgift för Skutbergskommittén att i fortsättningen planera och arbeta i samma anda som hittills. En ny bastu byggs i vinter nere vid sjön, nya busstider, som bättre lämpa sig efter trafikanternas önskemål ha begärts, bättre vägar erfordras, vatten och avlopp till campingplatsen önskas etc. etc. Önskemål finns det alltid!

Gör gärna efteråt en vandring över området kring stugan, gå och titta på skolungdomens övningar i räck och barr, på flickscouterna m.m. i närheten av intendentbostaden. Mängder av ungdomar är dagligen här ute på Skutberget för övningar av olika slag. Hit

Eldsjälen vid skapandet av Skutbergsgården, Anders Forsell, tackas för sina insatser av Friluftsrådets ordförande Svante Fleetwood

Tack vare att Mats Ronges barn förstått värdet av sin fars insatser finns flera av hans tal och även fotografier sparade. På bilden ses dottern Anita Eneroth och sönerna Leif till vänster och Lars till höger

kommer både unga och gamla för bad, vila och annan rekreation, hit kommer idrottsungdom, turister, föreningar etc.

Just idag har Riksidrottsförbundet och Främjandet samlat representanter från skilda delar av länet till en kurs och det gläder oss att landets högsta idrottsorganisationer på detta sätt varit bland de första att utnyttja Skutbergsgården.

Hur det hela i fortsättningen skall förvaltas är ännu inte i detalj bestämt men Skutbergskommittén kommer med det snaraste att genom representanter besöka bl.a. Sätrevallen invid Linköping, där en liknande anläggning sedan flera år existerar i ett lyckat samarbete mellan staden och Skid- & Friluftsrådets lokalavdelning.

I detta sammanhang kan här inflikas att allt vad alkohol heter blir bannlyst från Skutbergsgården och Skutberget i övrigt.

Till sist:

Då Skutbergskommittén, bestående av: från Drätselkammaren Hadar Grude och undertecknad, från Skid- & Friluftsrådets Erie Darle och Ivar Scheffer och från Idrottsstyrelsen C.G. Åslund och Fritz Helmer, tillsammans med eldsjälen Anders Forsell, idag överlämnar Skutbergsgården till Stadsfullmäktige genom dess ordf. Arvid Johansson, sker detta med förhoppning att denna betydelsefulla byggnad, denna friluftsgård, skall bli till den glädje och nytta vi alla avsett och hoppas på.

Som den tillgång Skutberget och Skutbergsgården är för alla, bör det för Stadsfullmäktige och övriga myndigheter i staden vara en tillfredsställelse att även i fortsättningen lämna dessa allmänomfattande intressen sin stora förståelse vid framställningar om fortsatta bidrag till Skutbergsområdets utformning.

Med dessa ord ber jag Stadsfullmäktiges ordf. å stadens vägnar mottaga Skutbergsgården samt förklara densamma invigd.

Carlstads-Gillet's kansli i Gamla Wermlandsbanken kunde beses i pausen

Höstgillet 2006

Höstgillet 2006 ägde rum den 22 november med en uppslutning som överträffade alla förväntningar. Drygt 150 medlemmar hade letat sig till Gamla Wermlandsbanken där Carlstads-Gillet håller till sedan 1 februari 2006.

En av huvudpunkterna under förhandlingarna var utseende av två nya hedersgillesmedlemmar. Ett samstämmigt Gille tillstyrkte rådets förslag att låta förre åldermannen Leif Alte och förre arkivarien Anders Blomqvist få denna hedersutnämning och uppskattande applåder hördes när de mottog sina diplom ur åldermannens hand.

Efter förhandlingarna presenterade kvällens föredragshållare Erik Bengtson sin nyutkomna bok *Snällast i Världen* som handlar om pyromanen Lennart Ekvall. Det var han som 1959 höll hela staden i skräck under fem veckor då han anlade ett tjugofemtal bränder i centrala Karlstad. Han greps den 28 september på bakgården till fastigheten på Västra Torggatan 22 av polismanen Birger Hjert.

Eriks föredrag var mycket uppskattat. Många medlemmar hade personliga minnen från dessa dramatiska veckor och flera passade på att inhandla boken till det specialpris som Gillets medlemmar har.

Per Berggrén

Bilder Göran Engström, Bertil Löfgren och Per Berggrén

Under pausen som sedan följde inför förberedelserna för kvällens måltid gavs tillfälle att vandra runt i Gamla Wermlandsbankens pampiga lokaler. Många hade aldrig varit inne i banken tidigare och för dem var det extra spännande att komma upp i andra våningen där bankdirektören hade sitt imponerande tjänsterum vägg i vägg med bankens ståtliga styrelserum.

När klockan närmade sig halv nio annonserade munkänken Bill Ivarsson att maten var upplagd på faten och de kvarvarande nästan 120 personerna, som stannat efter förhandlingarna, fick avnjuta en lækker svensk buffé där snapsen kunde inhandlas till självkostnadspris.

Det stora antalet närvarande medlemmar gjorde att det blev trångt vid borden under måltiden. Emellertid var stämningen hög och gästerna vid borden tog trängseln med gott humör.

Detta var första gången ett helt gille genomfördes i denna anrika byggnads vackra lokaler. Gillets råd såg tillställningen som ett prov och att döma av reaktionerna bland medlemmarna blev det ett prov som länder till en fortsättning. Gillets råd kommer emellertid att dra vissa lärdomar från höstgillet när förberedelserna till vårgillet tar vid. Bland annat kommer dukningen att ske så att det blir lite mer plats vid borden.

Skrivaren Erik Hellberg under intagningsceremonin. Från vänster Kerstin Österling, Hans Karlsson, Per Jonsson, Per Elam, Lillemor Bäckström och Stefan Blomkvist

Sven-Erik Svartmark och Bertil Ackerot hade något intressant att tala om

Lars Miliander och Bertil Ragne glädde sig åt de fina lokalerna

Förra äldermannen och hedersgillesmedlemmen Per Jan Wällgren till vänster tillsammans med de två nya hedersgillesmedlemmarna förra arkivarien Anders Blomqvist i mitten och förra äldermannen Leif Alte till höger

Aina Svensson framförde sina synpunkter angående den rivningshotade Gula villan i Viken

Kvällens föredragshållare, Erik Bengtson, presenterade sin nya bok med assistans av Göran Tångring vid over-headapparaten

Författaren Erik Bengtson presenterar sin bok

*Erik Bengtson har skrivit bok nr 36 i
Carlstads-Gilletts skriftserie*

Snällast i världen

I början av år 2006 fick Carlstads-Gillet en förfrågan om föreningen ville ta emot manuset till en bok om den pyroman som härjade i Karlstad under sensommaren 1959. Karlstadsprofilen och författaren Erik Bengtson ville, som tack för ett tidigare mottaget stipendium, skänka sin forskning om bränderna till Gillet.

Inledningsvis var rådet lite tveksamt. Vad skulle vi göra med ett manus? Att trycka en bok är dyrt. Att starta upp en försäljningsorganisation är en omfattande verksamhet som kräver ett stort engagemang. Rådet beslutade ändå att ta sig an projektet och åldermannen åtog sig att producera boken och att hjälpa till med att ta fram lämpligt bildmaterial.

Den 16 november ägde "släppfesten" rum. Inför en inbjuden skara presenterade Erik Bengtson sin bok. Med stark inlevelse berättade han hur han hade träffat pyromanen i samband med deras gemensamma intresse för handboll. År 1959 fullgjorde Erik sin värnpliktsutbildning på Värmlands regemente och han berättar i boken hur han kände sig då dagofficeren inte tillät honom

Per Berggrén

att passera ut genom grinden när han trodde att det brann i hans hem på Hamngatan 34.

Eriks forskning slutar inte med att pyromanen, som visade sig vara den snälle och timide Lennart Ekvall, grips av polismannen Birger Johansson (Hjert). I boken får läsaren också sig till livs tankar om vad som leder till pyromani och vad som hände med pojken, som var snällast i världen, efter det att han avtjänat sitt straff.

Boken har uppmärksammats i pressen. Såväl tidningarna som TV och radio har haft intervjuer med Erik och alla är överens om att boken är ett värdefullt tillskott till Karlstads historia. Vid höstgillet 2006 presenterades boken för Gillets medlemmar, som kunde inhandla boken för 120 kronor.

Carlstads-Gillet framför sitt varma tack till Erik Bengtson för detta intressanta bidrag till skriftserien.

Boken kan fortfarande köpas av Gillets medlemmar för 120 kronor.

*Carlstads-Gilletts arkivarie,
Mikael Lundström, har lagt
ned åtskilliga timmar för att
bringa ordning i Gillets arkiv.*

Carlstads-Gilletts Arkiv

*Mikael Lundström
Arkivarie*

För ett drygt år sedan gick flyttlasset från Gamla Gymnasiet till våra nya lokaler i Wermlandsbankens hus. Här huserar vi nu i vackra lokaler där mycket av Karlstads finansiella historia skapats. Den övriga historien som finns beskriven i form av våra samlingar av böcker och fotografier har vi installerat i bankens gamla arkiv bakom en rejäl kassaskåpsdörr. Samlingarna var omfattande. Allt kunde inte få plats här när vi flyttade in. Vi fick därför lov att fördelat dem. Skrymmande saker såsom möbler, konst och större kartor samt material vi bedömer av intresse för forskare lämnades till Värmlands Arkiv där de nu finns nu på en särskild sektion.

När väl denna uppdelning gjorts återstod frågan om hur materialet skall sorteras. Jag vill med en gång tala om att jag trots den ärofyllda titeln Arkivarie saknar den bakgrund och utbildning som ett sådant jobb kanske skulle kräva. Min erfarenhet är kommen ur ett flitigt biblioteksbesökande och det system jag sorterat efter har tagit sin utgångspunkt i detta.

Nästa steg i arbetet är att förteckna allt inom respektive grupp. Jobbet tar tid då jag ideligen hittar spännande saker och blir sittandes läsandes. Tur att jag inte jobbar på ackord.

Bland de böcker som försinkat mitt arbete kan nämnas Mats Ronges bok om Original i Värmland. Jag fastnade i berättelser om fascinerande personer som Sy-Marie, Rört och Conrad Höök på Marieberg. Taxeringskalendrarna från 1920 talet berättar också sina historier om det gamla Karlstad. Det var också lätt att försjunka bland fotoalbum från olika släkter och händelser. Reparationen av Stenbron vintern 1914-15 och dokumentationen av Herrhagen från 1968 var intressanta att gå igenom.

Tankarna är att vi med start i höst skall hålla en öppen bibliotekskväll i månaden. Då kan intresserade Gillesmedlemmar komma upp och botanisera bland samlingarna. Det kan bli trångt då arkivet är litet men det ska nog gå. Vi återkommer i ärendet.

Våra samlingar är fördelade i följande grupper:

1. Biografier och porträttgalleri
2. Memoarer, släkt- och gårdshistoria
3. Skönlitteratur om och från Värmland
4. Wermland allmänt
5. Värmland Förr och Nu, 1923 -
6. Telefonkataloger, 1894 -
7. Taxeringskalendrar, 1928 - 1946
8. Tidskrift Carlstads gillet
9. Karlstads Stifts Julbok
10. Karlstads Tidning, 1804 -1833
11. Karlstad historik
12. Fröding
13. Företagshistoria
14. Kommun & Landsting
15. Kyrkogårdsdokumentation, 20-tal pärmar
16. Skola
17. Det moderna Karlstad
18. Värmlands nation i Uppsala
19. Kyrkohistoria
20. Föreningar i Karlstad
21. Idrottshistoria
22. Teater o Filmhistoria
23. Militärhistoria
24. Tidningsklipp
25. Fotoalbum
26. Gillets skriftserie
27. Fotodokumentation Herrhagen 1967 - 68
28. Kartor

Gula villan på Vikengatan 14

I Gula villan, som byggdes i början av 1900-talet, har föreningen KRIS (Kriminellas Revansch I Samhället) bedrivit sin verksamhet.

Gula villan

Text Inger Berggrén

Under den senaste tiden har Gula villan i stadsdelen Viken blivit ett begrepp och en angelägenhet för de flesta i Karlstad, som anser att staden inte skall utarmas på historiska minnesmärken.

Gula villan är ett exempel på byggnadsverk från början av 1900-talet och vittnar om en intressant industriepok i Karlstads historia. Den byggdes som disponentvilla för familjen Wennberg, som var grundare av Wennbergs mekaniska verkstad (C J Wennbergs AB).

Sedan villan byggdes har staden utvecklats och stadsdelen Viken har fått en helt annan betydelse än den hade i början av 1900-talet. Områden för arbetsplatser, till exempel industrier, har flyttats ut från stadskärnan och fått ge utrymme för bostäder. Ett tydligt exempel på detta var när den så kallade Wennbergstomten (fastigheten med de gamla industrilokalerna) bebyggdes med bostäder. Detta presenterades i förra Gilletidningen.

Carlstads-Gillet beslutade på sitt höstgille att villan skulle uppmärksammas av föreningen och att man skulle peka på det värde den hade för såväl staden, som för just Carlstads-Gillet. Det var ju här, som en av Gillets grundare bodde! Äldermannen skrev ett brev till Karlstads kommun. I detta framhölls betydelsen av villan och olika förslag till bevarande gavs. Detta brev finns återgivet i Gillets informationsblad från december 2006. Efter det att detta brev skrevs har flera kontakter tagits med såväl Länsstyrelsens kulturmiljöenhet, kommunens företrädare, andra intressenter och representant för den, som nu skall bygga på platsen där villan står. En lösning för att på något sätt bevara Gula villan har ännu ej utlovats.

Vid höstgillet framfördes vikten av att dokumentera villan om den ej kunde sparas. Tidningen Gillets redaktör gör här ett besök i villan för att ge glimtar av villans interiörer och detaljer.

Detaljer inne i Gula villan

Återstoden av C J Wennbergs Mekaniska Verkstad, den röda kontorsbyggnaden, som ligger mitt emot Gula villan på Vikengatan, sparades när själva verkstaden revs för att ge plats åt ett bostadshus

Den bästa Karlstadshistorien belönas med Carlstads-Gilletts författarstipendium. I samarbete med Nya Wermlands-Tidningen kommer en jury att utse en vinnare som får sitt pris vid höstgillet 2007.

Nya Wermlands-Tidningens chefredaktör, Staffan Ander

Per Berggrén

Gilletts författarstipendium

Det har skrivits mycket om Karlstad under årens lopp, både om tiden före och efter branden 1865. Men dokumentation om vad som hänt i det moderna Karlstad är det däremot ganska magert med. Detta vill nu Carlstads-Gillet ändra på.

Varje år betalar Gilletts medlemmar 25 kronor till ett författarstipendium, avsett att uppmuntra nya och gamla författare att skriva om Karlstad. Pengarna har under några år byggt upp en fond och nu är det dags att göra den första utbetalningen. För att sprida kännedom om stipendiet till en större krets påbörjar föreningen ett samarbete med Nya Wermlands-Tidningen som kommer att stödja hanteringen av stipendiet genom artiklar i tidningen och medverkan vid utseendet av stipendiaten. NWT kommer också att utdela hederspriser till bra bidrag som inte vinner.

HISTORIER OM KARLSTAD

En författartävling utlyses. Bidragen till tävlingen skall innehålla

en historia om Karlstad och maximeras till 6 000 tecken. Författaren bestämmer själv vad historien skall handla om. Kanske kan det vara en intressant person, en spännande byggnad eller en speciell händelse som är värd att lyftas fram. En jury bestående av representanter från Carlstads-Gillet och NWT utser därefter det bästa bidraget.

10 000 KRONOR TILL VINNAREN

Något eller några av bidragen kommer att publiceras i Nya Wermlands-Tidningen. 10 000 kronor ur Carlstads-Gilletts jubileumsfond blir vinnarens belöning. Priset utdelas vid höstgillet 2007 den 21 november. Dead-line för inlämnande av bidrag är början av oktober. Närmare information om tävlingen kommer att ges i Nya Wermlands-Tidningen efter sommaren.

Britt-Marie Insulander invigningstalar

Kulturhusens dag 2006

Per Berggrén

I ett strålande sensommarväder, söndagen den 10 september, genomfördes Kulturhusens dag 2006. Dagens tema var Platser för ankomst och avfärd och som utgångspunkt för de olika aktiviteterna hade valts innergården i kvarteret Almen. Karlstads kommun tillsammans med Carlstads-Gillet, Karlstads hembygdsförening, Karlstad lever, Värmlands Museum och Sjöfartsgillet stod för arrangemangen. Att flera hundra personer besökte årets evenemang tyder på ett otroligt stort och glädjande intresse för staden Karlstad. Kanske hänger detta ihop med en reaktion på dagens historielösa samhälle. Ett ökat intresse för det som har varit kan skönjas bland stadens medborgare.

Stadsvandringar, utställningar, tipspromenad, båtturer och en hel del annat fanns med bland programpunkterna som lockade den stora publikskaran till centrala Karlstad denna dag. Särskilt

utställningen i Stadshuset om stadens framtida utformning ådrog sig stort intresse.

Carlstads-Gillet medverkade på flera sätt. Britt-Marie Insulander invigningstalade inför en månghövdad lyssnarskara på gräsmattan mellan Landshövdingegården och Stadshuset. Vice åldermannen Martin Edman guidade i kvarteret Almen under rubriken I Sigurd Gustafssons fotspår. I kommunens representationsvåning i Landshövdingegården hade Inger Berggrén och Erik Hellberg försäljning av några av Carlstads-Gilletts skrifter.

Kulturhusens dag 2006 blev ett mycket lyckat arrangemang med ett väl fungerande samarbete mellan Karlstads olika kulturinstitutioner. Det faktum att kommunen och Värmlands Museum engagerar sig i den här typen av arrangemang ger dessutom verksamheten en extra tyngd.

Trevlig samvaro under måltiden

Vårgillet 2007

Våren 2007 var den varmaste och tidigaste i mannaminne. I mars uppmättes sommartemperaturer och vårblommorna prunkade i rabatterna alldeles för tidigt. I mitten av april återgick klimatet till sina mer vanliga temperaturer precis lagom för att ingen skulle frestas av avstå det traditionella vårgillet som detta år ägde rum den 19 april. Vädret var denna dag regningt och kyligt.

Dessto varmare och trevligare var det innanför väggarna i Gamla Wermlandsbanken dit drygt 130 medlemmar hade sökt sig för att delta i årets vårgille. Dessutom kunde Carlstads-Gillet räkna in 13 nya medlemmar vilket är ett välkommet tillskott till Gillets rullor.

FÖRHANDLINGARNA

Sedvanliga förhandlingar inledde gillet. En enda fråga skall beslutas under våren: medlemsavgiften för kommande verksamhetsår. Skattmästarens, Per Anders Olson, förslag till oförändrat 175 kronor kunde klubbas utan vidare diskussioner.

Åldermannen informerade om vad som hänt sedan höstgillet och han berättade att kommunalrådet Håkan Holm besökt rådet för att informera om planerna för stadens utveckling. Arkitekten Inger Berggrén redovisade kommunens planprogram för byggnation i Badhusparken varvid diverse synpunkter framfördes om lämpligheten av detta. Gillet beslutade att uppdra åt rådets båda arkitekter, vice åldermannen Martin Edman och Inger Berggrén, att upprätta en skrivelse till kommunen med huvudbudskapet

Per Berggrén.

Foto Bertil Löfgren och Per Berggrén

att inte göra några ingrepp i Badhusparken förrän kommunens påbörjade förtätningsstudie redovisats. Då först kan man få en uppfattning om hur området mer långsiktigt bör utnyttjas.

Arkivarien, Mikael Lundström, kunde berätta att ett samarbete etablerats med Nya Wermlands-Tidningen som kommer att stötta hanteringen av Gillets litteraturstipendium. Han inbjöd också medlemmarna till öppet hus den 25 september mellan klockan 1900 och 2100 för att se vad som döljer sig det arkiv Gillet har i anslutning till sin kansli lokal.

WERMLANDSBANKENS HISTORIA

Efter förhandlingarna berättade nye medlemmen Anders Mattsson initierat om Wermlandsbankens historia. Han själv har varit anställd i banken under lång tid och har till yttermera visso under 17 år haft Carlstads-Gillet kansli lokal som sitt tjänsterum. Medlemmarna fick en intressant inblick i det som hänt i Sveriges äldsta affärsbank.

ITALIENSK BUFFÉ

Kvällen avslutades med en välsmakande måltid bestående av italiensk buffé som inleddes med åldermannens lilla vårdikt och fortsatte med att Per Elam läste Frödings *Gamle Grevinna på Gambertin* med stor inlevelse. Seth-Olov Fredholm tackade å de nyintagnas vägnar och bröderna Olle och Janne Österling ledde allsången av Gustaf Frödings dikt *Det förskräckliga levernet på kaféet*.

Bröderna Janne och Olle Österling ledde allsång

De nyintagna medlemmarna Britt Karin Öjien, Johan Widén, Mikael Olsson, Anders Mattsson, Svante Lundquist, Kjell Lenander, Lars-Bertil Langered, Bo Karlsson, Hans Holm, Arnfinn Helseth, Barbro Hedström, Annesofie Hedin-Kästel och Seth-Olov Fredholm

Per Elam läste Fröding med stor inlevelse

Inger Berggrén redovisade kommunens planprogram för byggnation i Badhusparken

Åldermannen tackar Anders Mattsson för hans fascinerande berättelse om Wermlandsbanken, Sveriges äldsta affärsbank

B PORTO
BETALT

Avsändare: Carlstads-Gillet
c/o Karlstads kommun
Gamla Wermlandsbanken
651 84 Karlstad

Per Jan Wällgren med benäget bistånd från Karlstads kommuns Anders Ek invigningstalar

Informationstavla om Herrhagen

Hedersgillesmedlemmen och förre åldermannen i Carlstads-Gillet, Per Jan Wällgren, höll invigningstalet då informationstavlan om stadsdelen Herrhagen invigdes den 20 oktober 2006. Tavlan har tillkommit genom ett samarbete mellan Karlstads kommun, Värmlands Museum, Carlstads-Gillet och Karlstads Hembygdsförening. Den är placerad i korsningen Karlagatan-Strandvägen utanför Nöjesfabriken.

På tavlan kan man läsa att Herrhagen fram till mitten av 1800-talet var en utkant av Karlstad med gles bebyggelse och hagmark. Grundandet av Karlstads Mekaniska Werkstad 1860 var början till att området snabbt förvandlades till en stadsdel med flera industrier och bostäder. 1898 upprättades en stadsplan för Herrhagen och huvuddelen av de byggnader som finns i dag är uppförda under 1900-talets första hälft. De äldsta byggnaderna som finns kvar är Vågmästarbostaden och Hamnkaptensbostaden, som ligger i södra delen av stadsdelen, samt delar av det gamla utvårdshuset Åttkanten från 1838 i den norra delen.